

відбуваються за погодженням з директором ННІ. Після трьох невдалих спроб семестрового підсумкового контролю з навчальної дисципліни студент вважається таким, що має академічну заборгованість». Рішення про повторне вивчення навчальної дисципліни або відрахування студента приймає ректор на підставі звернення директора відповідного інституту, як це передбачено Порядком ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП. Аналіз результатів семестрового поточного та підсумкового контролю здобувачів вищої освіти проводиться кафедрами, деканатами, навчально-методичним відділом, відділом якості освіти Університету з метою розробки заходів з підвищення якості освітнього процесу.

В I семестрі 2016/17 н.р. в ННЦНО пройшли семестровий підсумковий контроль у формі тестування 775 студентів, викладачами розроблено 17 158 тестових питань. Розробниками тестових завдань є самі викладачі. З підсумками роботи навчально-наукового центру незалежного оцінювання за 2016 рік та результатами складання семестрових екзаменів під час зимової сесії 2016/2017 н.р. студентів I курсу можна ознайомитись на сайті <http://nuwm.edu.ua/struktorni-pidrozdzili/navch-nauk-tsentr-nezaleznoho-otsiniuvannia-znan>.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Зважаючи на результати соціологічного опитування студентів, які склали підсумковий контроль у ННЦНО, 79% задоволені процедурою, оскільки перевагою проведення контролю знань із застосуванням системи Moodle є автоматична перевірка результатів та виключення впливу людського фактору, а для викладачів – це процес, який дозволяє з мінімальними затратами часу об'єктивно перевірити рівень знань великої кількості студентів.

Зважаючи на специфіку деяких дисциплін, яка не дозволяє складати екзамен в комп'ютерному варіанті, розроблено спеціальний бланк. Даний бланк забезпечує «анонімність» студента до моменту оголошення оцінки.

З 2018-2019 н.р. студенти всіх освітньо-професійних програм за I та II рівнем будуть проходити всі види контролю в ННЦНО. В університеті вже створено середовище Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment), або просто платформа для навчання, яка надає викладачам, студентам та адміністраторам дуже розвинутий набір інструментів для комп'ютеризованого навчання [1], в тому числі дистанційного; а також спеціальне серверне обладнання для технічного супроводу.

ЛІТЕРАТУРА

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://moodle.org/course/view.php?id=17228>. – Назва з екрану.
2. Концепція розвитку навчально-наукового центру незалежного оцінювання на 2016-2017 роки (Затверджено вченою радою НУВГП 25 березня 2016 року протокол № 3). – 8 с.
3. Методичні вказівки до розробки дистанційних курсів в системі MOODLE / уклад.: О.М. Анісімов, Б.П. Бочаров, М.Ю. Воеводіна // Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. – Х.: ХНУМГ, 2014. – 61 с.

В.Д. КИРИКОВИЧ, В.А. КОЗЯР, А.Н. ГИРОЛЬ. НЕЗАВИСИМОЕ ОЦЕНИВАНИЕ ЗНАНИЙ СОИСКАТЕЛЕЙ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ. СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ВНЕДРЕНИЯ В НАЦИОНАЛЬНОМ УНИВЕРСИТЕТЕ ВОДНОГО ХОЗЯЙСТВА И ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ

Резюме. В статье рассмотрены теоретические основы формирования кластера независимого оценивания знаний в Национальном университете водного хозяйства и природопользования.

Ключевые слова: качество высшего образования, оценка знаний, объективные методы оценки, система Moodle.

V.D. KYRYKOVYCH, V.O. KOZYAR, A.M. HYROL. INDEPENDENT EVALUATION OF KNOWLEDGE GETTER HIGHER EDUCATION. STATE AND PROSPECTS OF IMPLEMENTATION IN NUWEE

The summary. In the article the theoretical basis for the formation of the cluster independent evolution knowledge at the National University of Water and Environment.

Key words: quality of higher education, evolution of knowledge, objective methods of evolution, the system Moodle.

Рекомендовано до друку.
Д-р. пед. наук, проф. Ю.В. Пелех.

Одержано редакцією 07.04.2017 р.

УДК: 378. 018. 43: 004

В.В. КОРНЕЩУК

МЕДІАОСВІТА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МЕДІАКУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Резюме. В статті проаналізовано сутність понять «медіаосвіта» і «медіакультура», обґрунтовано необхідність формування медіакультури майбутніх фахівців. Схарактеризовано протиріччя сучасної освіти і визначено роль медіаосвіти у формуванні медіакультури майбутніх фахівців в процесі їхньої професійної підготовки у ВНЗ.

Ключові слова: медіа, медіатехнології, медіаосвіта, медіакультура, майбутній фахівець.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток засобів масової комунікації супроводжується виникненням мультимедійних технологій, що створюють своєрідний соціокультурний і технологічний потенціал для особистісного та професійного розвитку людини, адже мультимедійні засоби не тільки дозволяють швидко та оперативно передавати необхідну інформацію, забезпечувати наочність навчання, але й формують у майбутніх фахівців навички роботи в інформаційному суспільстві. Великого значення в розвитку медіаосвіти набує Інтернет, завдяки якому змінилася філософія взаємозв'язку між людиною і медіа, оскільки сучасні мережі дозволяють отримувати й аналізувати інформацію, а також приймати активну і безпосередню участь в її формуванні та трансляції. Саме завдяки Інтернету сучасна медіаосвіта отримала безліч нових технічних можливостей, що можуть використовуватися в освітніх цілях, а саме: вебсайти, відео і аудіо конференції, дистанційні освітні програми, транслявання медіапродуктів за допомогою різноманітних доступних сервісів тощо.

© В.В. Корнешук, 2017

Отже, молодь має різноманітні можливості для поширення кругозору, знайомства з іншим культурами, включення в освітній процес на основі сучасних інформаційних технологій, але водночас комерційні засади багатьох медіаструктур створюють умови для проникнення антигуманних, антидуховних, аморальних відео-, теле-, радіопрограм до широкого кола молоді. Крім того, певні деструктивні наслідки некритичного ставлення до інформаційного потоку, зниження якості медійного продукту, можливості широкої маніпуляції свідомістю людей загострюють відносини суспільства із ЗМК, вимагають значної уваги до інформаційно-комунікаційного простору всіх соціальних та освітніх інститутів. Медіа фактично є системою неформальної освіти та просвітництва різних груп населення й суттєво впливає на засвоєння соціальних норм, формування ціннісних орієнтацій особистості [2].

Відтак, необмежені можливості й переваги медіатехнологій зумовлюють низку протиріч сучасної освіти, зокрема: між життям поза навчальним закладом, насиченим зоровими образами, що домінують у сучасних ЗМІ, і навчанням, зорієнтованим переважно на словесні засоби передачі інформації; між значущістю медіаосвіти у формуванні свідомості й світогляду сучасної молоді та недостатнім урахуванням цього чинника в системі традиційної освіти; між потребою сучасної молоді у використанні нових форм отримання інформації в різних галузях знань, її зацікавленістю в інтерактивних формах взаємодії з викладачем в процесі освітнього діалогу, і нестачею технологічного та методичного супроводу нових медіатехнологій передачі навчального матеріалу й організації інтерактивного діалогу в процесі навчання. Обмеженість застосування медіатехнологій в освітньому процесі ВНЗ пояснюється багатьма причинами, головними серед яких: відсутність цілеспрямованої підготовки педагогічних працівників до застосування медіатехнологій в освітньому процесі і інтеграції їх з іншими педагогічними технологіями; відсутність у переважній більшості викладачів ВНЗ навичок самостійного розроблення електронних дидактичних матеріалів з використанням спеціального програмного забезпечення; недостатнє матеріально-технічне забезпечення ВНЗ тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми медіаосвіти розглядаються науковцями в різноманітних аспектах: педагогічному, психологічному, філософському, соціологічному, культурологічному, мистецтвознавському тощо. Особливий інтерес становлять педагогічні дослідження, спрямовані на виявлення дидактичних можливостей медіазасобів у професійній підготовці майбутніх фахівців різного професійного спрямування у ВНЗ (Р. Бужиков, І. Гуріненко, Н. Духаніна-Войтко, Л. Києнко-Романюк, Л. Калачова, Ю. Козаков, Г. Онкович, І. Сахневич, І. Чемерис, О. Янишин), а також дослідження, що висвітлюють досвід застосування медіаосвіти в різних країнах світу (Л. Бойченко, Н. Леготіна, А. Новикова, Н. Рижих, О. Столбнікова, О. Худолєєва, О. Федоров, І. Челишева, С. Шумаєва і ін.).

Мета статті – розкрити роль медіаосвіти у формуванні медіакультури майбутніх фахівців.

Виклад основного матеріалу дослідження. Досягнення мети статті зумовлює необхідність уточнення сутності дефініцій «медіакультура» і «медіаосвіта». Так, медіакультура – це:

- особливий тип культури інформаційного суспільства, що є посередником між суспільством і державою, соціумом і владою; сприяє формуванню суспільної свідомості і соціалізації особистості; реальний фактор управління політичною сферою і мораллю, економікою і ринком;
- галузь культури, пов'язана з трансляцією динамічних образів за допомогою сучасних технічних засобів запису і передачі зображення і звуку (кіно, телебачення, відео, системи мультимедіа);
- комплексне засвоєння людиною навколишнього світу в його соціальних, моральних, психологічних, художніх, інтелектуальних аспектах за допомогою телебачення, кіно, відео, комп'ютерної графіки, Інтернету.

За визначенням Н. Кирилової, медіакультура – це сукупність інформаційно-комунікаційних засобів, створених людством в процесі свого історичного розвитку, що поєднує культуру вироблення й передачі інформації, культуру її сприйняття. Медіакультура є показником рівня розвитку особистості, здатної сприймати, аналізувати й оцінювати медіатекст, засвоювати нові знання за допомогою медіа, займатися медіаторчістю тощо [1]. Отже, медіакультуру можна розглядати, з одного боку, як сукупність матеріальних та інтелектуальних цінностей у сфері медіа, систему їх відтворення та функціонування в соціумі, а з іншого, – як засіб розвитку особистості людини.

Функціями медіакультури, на думку Н. Кирилової, є: *інформаційна*, адже медіакультура є особливим типом інформаційного процесу, непритаманного природі, завдяки якому уможливується накопичення та примноження інформації в суспільстві; *семіотична*, оскільки медіакультура є соціальною інформацією, що зберігається й накопичується в суспільстві завдяки новим медіа і «знаковим» засобам, які створюються людьми; *комунікативна*, що забезпечує обмін культурною інформацією між владою і соціумом, людиною і суспільством, а також між різними народами, країнами, соціальними групами, індивідами тощо; *нормативна*, оскільки медіакультура впливає на процес соціалізації особистості, формування її ціннісних орієнтацій, засвоєння соціального досвіду, знань, норм, ідеалів, традицій, звичаїв, етикету, законів, притаманних певному суспільству або соціальній групі; *релаксаційна*, пов'язана з тим, що завдяки електронним медіа людина може задовольняти свою потребу у фізичному та психічному розслабленні, дивлячись різноманітні фільми, граючи в інтерактивні ігри, подорожуючи у віртуальних комп'ютерних світах і т. ін.; *креативна*, що забезпечує засвоєння людиною довкілля, адаптацію в сучасному світі, формування самосвідомості, здатності жити й творити, адже за допомогою інформації, яку отримує людина завдяки медіазасобам, вона розширює свій світогляд, переосмислює свої пізнання про світ у філософському, моральному, економічному, естетичному, правовому та інших аспектах; *інтеграційна*, оскільки медіакультура поєднує народи, соціальні групи, держави, створює зв'язок між поколіннями завдяки збереженню культурної спадщини, національних традицій, історичної пам'яті тощо; *посередницька*, зумовлена тим, що медіакультура є соціальним посередником, який встановлює зв'язки між різними структурами суспільства, його соціальними групами [1].

Залучення молодого покоління до медіакультури, підготовка його до взаємодії зі складним інформаційним суспільством і входження в полікультурний простір може відбуватися ефективно шляхом медіаосвіти, оскільки саме технології медіаосвіти є постійним постачальником нової інформації, знань і вмінь, які транслуються для цільової аудиторії. Медіаосвіта технологічно інтегрована в сучасне інформаційне суспільство, завдяки чому користувачі можуть

отримувати інформацію з різноманітних каналів.

Актуальність медіаосвіти, як наголошує Л. Мастерман, зумовлена: високим рівнем споживання медіа і насиченістю сучасного суспільства засобами масової інформації; ідеологічною важливістю медіа та їх впливом на свідомість людини; швидким зростанням кількості медійної інформації, посиленням управління нею та її розповсюдженням; інтенсивність проникнення медіа у головні демократичні процеси; підвищенням значущості візуальної комунікації в усіх галузях; необхідністю навчання школярів і студентів з урахуванням потреб майбутнього; виникненням процесів приватизації інформації на національному та міжнародному рівнях [5]. Отже, медіаосвіта є безперервним процесом соціалізації і самоосвіти людини під впливом засобів масової комунікації, що виступають платформою для формування її знань і вмінь.

Як зазначає Н. Леготіна, медіаосвіта – це галузь теорії і практики педагогіки, що вивчає закономірності створення, сприйняття й споживання текстів засобів масової комунікації (ЗМК), роль ЗМК у формуванні комунікативної, інформаційної, соціальної, естетичної культури людини, а також принципи взаємодії навчальних закладів і ЗМК. У більш вузькому розумінні медіаосвіту можна розглядати як цілеспрямований процес вивчення закономірностей ЗМК і формування на цій основі вмінь самостійного відбору й критичного аналізу інформації, що поступає з різних каналів, а також самостійного створення повідомлень з використанням різноманітних знакових систем та інформаційних технологій [3].

Такої ж думки дотримується Ю. Козаков, розглядаючи медіаосвіту як «процес розвитку особистості засобами і на матеріалі засобів масової комунікації (медіа), формування культури спілкування з медіа, творчих, комунікативних умінь, критичного мислення, умінь повноцінного сприйняття, інтерпретації, аналізу та оцінки медіатекстів, навичок творчого самовираження на основі сучасних медіа» [2, 11]. Зауважимо, що функції медіаосвіти, що їх виокремлює автор: інформаційна, просвітницька, соціалізуюча, ціннісно-орієнтаційна, адаптаційна, культурно-дозвілєва, а також функція неінституціональної освіти, – щільно пов'язані, що не випадково, з функціями медіакультури.

І. Чермерис також вважає, що медіаосвіта є процесом розвитку й саморозвитку особистості на матеріалах та за допомогою засобів масової комунікації і покликана формувати культуру комунікації, уміння усвідомлено сприймати, критично осмислювати, інтерпретувати медіатексти з метою розширення загальних, соціокультурних та професійно значущих знань, комунікативних та творчих здібностей [4].

Аналіз наукових здобутків Л. Бойченко, Ю. Козакова, Г. Онкович дозволив дійти висновку, що основними різновидами медіаосвіти, які зумовлюють формування медіакультури людини, є: загальна медіаосвіта, інтегрована в традиційний процес навчання; спеціальна медіаосвіта, що відбувається в межах вивчення окремої навчальної дисципліни у вищому навчальному закладі або в межах додаткової освіти; інтегрована медіаосвіта, спрямована на формування в майбутніх фахівців умінь працювати з інформацією мас-медіа в процесі навчання; факультативна медіаосвіта, яка передбачає створення мережі факультативів, гуртків, клубів медіаосвітнього циклу, центрів дозвілля; дистанційна медіаосвіта за допомогою телебачення, радіо, системи «Інтернет»; самостійна (безперервна) медіаосвіта, що здійснюється впродовж усього життя людини.

Отже, медіаосвіта є засобом формування медіакультури майбутніх фахівців, оскільки вчить: орієнтуватися в сучасному медіапросторі, розуміти основні принципи функціонування різних видів засобів масової інформації; розрізняти інформацію за рівнем впливу на особистість, аналізувати й оцінювати медіаповідомлення; розшифровувати та використовувати закодовану в медіаповідомленнях інформацію; правилам культури спілкування в інформаційному суспільстві та методам захисту від можливих негативних впливів у процесі масової комунікації; розрізняти та застосовувати методи організації професійної діяльності з використанням технології мультимедіа; збирати, обробляти, зберігати та передавати інформацію з урахуванням пріоритетів професійної діяльності; самостійно створювати медіаповідомлення в галузі професійної діяльності.

Тому система освіти, спрямована на навчання і виховання активної, цілеспрямованої особистості, здатної працювати на користь держави і суспільства, має відповідати сучасним технологічним і соціальним реаліям і застосовувати медіатехнології як для підготовки фахівців-професіоналів, так і для формування їхньої медіакультури. Ефективність застосування медіатехнологій в освітньому процесі ВНЗ забезпечується неабияким інтересом майбутніх фахівців до використання в процесі професійної підготовки інтерактивних засобів передачі навчальних матеріалів, а також великим потенціалом мультимедіа в організації навчального процесу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Широке розповсюдження мультимедійних технологій в різних сферах життєдіяльності людини зумовлює необхідність пошуку нових підходів до організації професійної підготовки майбутніх фахівців і робить медіаосвіту ефективним педагогічним інструментарієм та обов'язковим елементом життєдіяльності в інформаційному суспільстві. Водночас, впровадження нових мультимедійних технологій має спиратися на педагогічний досвід багатьох поколінь і супроводжуватись розвитком інноваційних педагогічних методик, завдяки яким традиційні форми освітнього процесу зможуть бути ефективно поєднані з ефективними медіаосвітніми технологіями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кириллова Н.Б. Медіакультура: от модерна к постмодерну / Н.Б. Кириллова. – М.: Академ. проект, 2005. – 448 с.
2. Козаков Ю.М. Педагогічні умови застосування медіаосвіти в процесі професійної підготовки майбутніх учителів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Ю.М. Козаков. – Луганськ, 2007. – 22 с.
3. Леготіна Н.А. Педагогические условия подготовки студентов университета к реализации медиаобразования в образовательных учреждениях: автореф. дисс. на соиск. научн. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Н.А. Леготіна. – Курган, 2004. – 25 с.

4. Чемерис І.М. Формування професійної компетентності майбутніх журналістів засобами іншомовних періодичних видань: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / І.М. Чемерис. – К., 2008. – 24 с.
5. Masterman L. Teaching the Media. London: Comedia Publishing Group, 1985. – 341 p.

В.В. КОРНЕЩУК. МЕДИАОБРАЗОВАНИЕ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ МЕДИАКУЛЬТУРЫ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ

Резюме. В статті проаналізована сутність понять «медиаобразование» и «медиакультура», обоснована необхідність формування медиакультури у майбутніх фахівців. Охарактеризовані протиріччя сучасного освіти і визначено роль медиаобразования в формуванні медиакультури майбутніх фахівців в процесі їх професійної підготовки в ВНЗ.

Ключевые слова: медиа, медиатехнологии, медиаобразование, медиакультура, будущий специалист.

V.V. KORNESHCHUK. MEDIA EDUCATION AS MEANS OF MEDIA CULTURE FORMATION OF THE WOULD-BE EXPERTS

The summary. The article analyzes the essence of the "media education" and "media culture" concepts as well as grounds of formation necessity of media culture for the would-be experts. The paper characterizes the contradictions of modern education and the role of media in shaping the culture media of the would-be experts in the course of their university training.

Key words: media, media technology, media education, media culture, the would-be expert.

Рекомендовано до друку.
Д-р. пед. наук, проф. Л.Р. Пелех.
Одержано редакцією 10.03.2017 р.

УДК: 378

А.В. КОЧУБЕЙ, В.В. МИЛАЦЬКА

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Резюме. У статті акцентовано увагу на проблеми формування психологічної культури: створення на базі навчальних технічних закладів служби (відділу) психологічного супроводу на чолі з психологом. Проаналізовано передумови її створення, психологічні принципи, функції та завдання, які охоплюють як навчання та виховання студентів, так і діяльність викладачів технічних закладів.

Ключові слова: гуманізація, гуманітаризація, психологічна культура, особистісний розвиток, психологічний супровід.

Зміни в суспільстві, які відбулися за останні роки, спричинили зміни поглядів на людину, визнаючи особистість як найвищу цінність на землі. Найголовніший критерій, згідно якого відбувається переоцінка поглядів у сучасній системі освіти, – перехід від освіти на все життя до освіти через усе життя. Державна національна програма «Освіта. Україна XXI століття» пріоритетно визначає гуманітаризацію та гуманізацію освіти [3, 17]. Метою підготовки у ВНЗ, зокрема і технічному, є створення умов для розвитку особистості майбутнього фахівця, який повинен бути: людяним, інтелектуальним, високоморальним, внутрішньо вільним, екологічно освіченим, суспільно корисним і активним, ерудованим, системно і творчо мислячим, орієнтованим на продуктивну професійну діяльність, готовим до створення власної системи моральних і естетичних цінностей.

Доречним буде зауважити, що гуманізацію, гуманітаризацію й інформатизацію освіти відносять до глобальних проблем сучасності [5, 9]. Гуманітаризація освіти – це спосіб розвитку особистості, а не накачування її інформацією. Як відомо, кінцева мета освіти – це виховання не тільки спеціаліста, а насамперед, виховання особистості. На передній план виходять цінності свободи, ненасильства, стресостійкості, терпимості, емпатії, створення людини без руйнування її здоров'я [1, 4].

Однак, під час підготовки майбутніх фахівців існують проблеми, що, окрім інших причин, свідчать про низький рівень їх гуманітарної (психологічної, моральної, валеологічної) культури:

- ослаблення життєвих сил, ріст кількості нервово-психічних і соматичних захворювань;
- зниження генетичного потенціалу як наслідок нездорового способу життя;
- слабка соціалізація особистості, що виражається в агресивності (невмотивована жорстокість, насильство, суїцид, жорстоке ставлення до людей);
- нетерпиме ставлення до «інших» за етнічними ознаками, політичним орієнтаціям тощо;
- неблагополуччя сімейних стосунків, відмова від виконання батьківських функцій;
- почуття безпорадності, залежності, безвихідності, що виникає в результаті індивідуалізму в поведінці людей, особливо в маргінальній частині населення, й ін.

Постановка проблеми. У сучасних умовах стає актуальною проблема підвищення психологічної культури майбутніх фахівців, адже ринок праці потребує спеціаліста, який не лише є майстром своєї справи, але й володіє комунікативними навичками, знає конфліктологію, може отримати бажаний результат, вдаючись до аналізу слабких і сильних емоційних сторін конкурентів, а це неможливо досягнути без психологічних знань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До проблеми психологічної культури зверталось багато вчених: В. Висоцький, К. Волков, О. Донцов, О. Киричук, О. Леонтєв, О. Лутошкін, Г. Люблінська, С. Максименко, Р. Немов, К. Платонов, Л. Уманський та ін. Проблему самоствердження особистості вивчали Н. Комбс, А. Маслоу, Ж. Піаже, К. Рожерс та ін.

© А.В. Кочубей, В.В. Милацька, 2017